

Dokumentace datové sady (DS)

(Aktualizováno ke dni 31. 10. 2025)

Název:

Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz

Popis:

Datová sada obsahuje časovou řadu s údaji o dočasné pracovní neschopnosti v České republice od roku 2006. Za roky 2006 až 2022 v členění podle krajů a okresů.

Metodické poznámky

Základní časové řady statistik dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz v ČR jsou sledovány Českým statistickým úřadem již od roku 1963. Do roku 2011 byly statistické údaje o dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz zjišťovány prostřednictvím státního statistického výkazu Nem Úr 1-02. V důsledku snižování administrativní náročnosti a zátěže zpravodajských jednotek byl Výkaz o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz Nem Úr 1-02 nahrazen údaji dostupnými z administrativních zdrojů.

Počínaje rokem 2012, zajišťuje Český statistický úřad na základě smluvního ujednání s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Českou správou sociálního zabezpečení údaje pro statistiku dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému ČSSZ. Z důvodu změny metodiky a odlišného sběru a zpracování dat nejsou data od roku 2012 plně srovnatelná s údaji za předchozí období.

Česká správa sociálního zabezpečení za účelem zajištění statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz poskytuje Českému statistickému úřadu **datové soubory administrativních agregovaných dat o nově hlášených případech** dočasné pracovní neschopnosti zaměstnanců a OSVČ, které jsou na ČSÚ dále zpracovány a doplněny s využitím informací z Registru ekonomických subjektů.

Dočasná pracovní neschopnost je stav člověka, který je **lékařem ze zdravotních důvodů dočasně uznán neschopným k výkonu** svého dosavadního **zaměstnání**. Ošetřující lékař zdůvodní dočasnou pracovní neschopnost uvedením jedné z následujících kategorií na formuláři „Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti“:

- **nemoc** – za případy dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc jsou považovány všechny případy nemoci a úrazy podle **Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů** (MKN-10).
- **pracovní úrazy** – pracovním úrazem se rozumí **poškození zdraví nebo smrt zaměstnance**, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným **působením zevních vlivů** při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním (viz § 271k odst. 1 až 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů).
- **ostatní úrazy** – za ostatní úrazy jsou považovány případy **poškození zdraví**, na jehož následky je postižený v dočasné pracovní neschopnosti, které však lékařem **nebyly vyhodnoceny jako pracovní úraz**.

Výstupem zpracování dat Českým statistickým úřadem využitým v této datové sadě jsou následující statistické **ukazatele**:

- **průměrný počet nemocensky pojištěných osob** – ukazatel udává průměrný počet osob, které jsou povinně či dobrovolně nemocensky pojištěné podle zákona o nemocenském pojištění. Zahrnuje všechny osoby, které byly alespoň po jeden den vykazovaného období nemocensky pojištěné. V případě více překrývajících se pojistných vztahů pojištěnce v rámci jednoho zaměstnavatele a jedné mzdové účtárny se započítává pojištěnec pouze jedenkrát. V ostatních případech je pojištěnec započítáván tolikrát, kolik má pracovních právních pojistných vztahů. Do průměrného počtu nemocensky pojištěných nejsou započtení vojáci z povolání a příslušníci Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Celní správy ČR, Vězeňské služby ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace (dále též „příslušníci a vojáci“). Od 1. pololetí 2023 nejsou do počtu nemocensky pojištěných osob zahrnuty osoby činné na základě dohody o provedení práce (DPP) ;

- **počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti** – ukazatel zahrnuje nově hlášené případy pracovní neschopnosti ve sledovaném období na základě hlášení o vzniku pracovní neschopnosti nemocensky pojištěných osob;
- **počet případů pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců** – ukazatel vyjadřuje počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti, které připadají v průměru na 100 nemocensky pojištěných osob;
- **počet kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti** – ukazatel udává celkový počet kalendářních dnů, po které byli v daném období (roce) nemocensky pojištěni zaměstnanci práce neschopni z příčin uvedených ve formuláři „Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti“. Počet kalendářních dnů strávených v pracovní neschopnosti je zjišťován na základě hlášení o vzniku a ukončení pracovní neschopnosti. Do počtu případů a počtu kalendářních dnů pracovní neschopnosti patří i pracovní neschopnost vzniklá po zániku pojištění v tzv. ochranné lhůtě sedmi kalendářních dnů;
- **průměrná délka trvání pracovní neschopnosti ve dnech** – ukazatel vyjadřuje, kolik kalendářních dnů pracovní neschopnosti v průměru připadá na jeden nově hlášený případ pracovní neschopnosti;
- **průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti** – ukazatel udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Zohledňuje jak celkový počet případů pracovní neschopnosti (jak často lidé do pracovní neschopnosti nastupují), tak i průměrné trvání jednoho případu pracovní neschopnosti (jak dlouho v pracovní neschopnosti zůstávají). Vyjadřuje podíl kalendářních dnů pracovní neschopnosti na celkovém kalendářním fondu pojištěnců ve sledovaném období (roce) vyjádřený v procentech;

Metodická poznámka k agregacím

Úhrn absolutních údajů za kraje odpovídá údajům za Českou republiku. Úhrn absolutních údajů za okresy odpovídá údajům za Českou republiku bez Prahy.

Struktura dat:

Datovou sadu představuje CSV soubor, jednotlivé položky (tvořící sloupce) jsou zprava i zleva ohraničeny znakem ", oddělovačem položek je čárka.

Každý statistický údaj tvoří jeden řádek souboru, zjištěná hodnota je ve sloupci *hodnota*.

Statistický údaj je definován z hlediska věcného (statistická proměnná=ukazatel, v případě podílů včetně specifikace jmenovatele), časového (rok) a územního (místo pracoviště).

SLOUPEC	VYZNAM	POZNAMKA
idhod	unikátní identifikátor údaje Veřejné databáze ČSÚ	využije se v případě dotazu ke konkrétnímu údaji
hodnota	zjištěná hodnota	zpravidla v numerickém formátu, v případě, že se jedná o důvěrný údaj, je sloupec prázdný
duvernost	příznak důvěrnosti	veřejné údaje mají uveden text „verejny“, důvěrné údaje „duverny“
stapro_kod	kód statistické proměnné	statistická proměnná vyjadřuje základní věcné vymezení statistického údaje
spjmen_cis	kód číselníku pro specifikaci jmenovatele podílu	v datové sadě použit číselník 7605, pokud je prázdný, jedná se o absolutní údaj
spjmen_kod	kód položky z číselníku pro specifikaci jmenovatele podílu	pokud je prázdný, jedná se o absolutní údaj
rok	rok referenčního období	

SLOUPEC	VYZNAM	POZNAMKA
uzemi_cis	kód číselníku pro referenční území	číselník odpovídá typologii území, stát (Česká republika) má kód 97, kraje kód 100, okresy kód 101
uzemi_kod	kód položky číselníku pro referenční území	kód území
uzemi_txt	text položky číselníku pro referenční území	název území
stapro_txt	text statistické proměnné	
spjmen_txt	text položky číselníku pro specifikaci jmenovatele podílu	pokud je prázdný, jedná se o absolutní údaj
mesic	měsíc daného roku	

Použité číselníky a referenční údaje:

Pro identifikaci (definování) každého statistického údaje se využívá Statistický metainformační systém ČSÚ (SMS), a to subsystém SMS-UKAZ (statistické proměnné) a SMS-KLAS (statistické číselníky a klasifikace).

Seznam statistických proměnných - <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticke-promenne-ukazatele>

Číselník pro specifikaci podílu jmenovatele – kód číselníku ČSÚ 7605

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=7605&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=7605&typdat=0&cisjaz=203&format=0

V datové sadě se vyskytují tyto statistické proměnné (včetně podílových):

stapro_kod	spjmen_cis	spjmen_kod	stapro_txt	spjmen_txt	Interpretace
3126			Průměrný počet nemocensky pojištěných osob		Průměrný počet nemocensky pojištěných osob
3136	7605	HAX	Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti celkem	průměrný počet nemocensky pojištěných osob (100 osob)	Nově hlášené případy pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných
3136			Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti celkem		Nově hlášené případy pracovní neschopnosti
3605	7605	HNX	Doba pracovní neschopnosti - celkem	nově hlášený případ pracovní neschopnosti	Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti (kalendářní dny)
3605			Doba pracovní neschopnosti - celkem		Kalendářní dny pracovní neschopnosti
6049	7605	HAX	Průměrné procento pracovní neschopnosti	průměrný počet nemocensky pojištěných osob (100 osob)	Průměrné procento pracovní neschopnosti

Číselník krajů – kód číselníku ČSÚ 100

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=100&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=100&typdat=0&cisjaz=203&format=0

Číselník okresů – kód číselníku ČSÚ 101

CSV: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=101&typdat=0&cisjaz=203&format=2

XML: https://apl.czso.cz/iSMS/do_cis_export?kodcis=101&typdat=0&cisjaz=203&format=0

Časové vymezení

Datová sada obsahuje časovou řadu údajů od roku 2006.

Referenční období je vždy od počátku daného roku ke konci uvedeného měsíce.